

آقا میرزا ابراهیم خان - آقا شیخ اسدالله - شاهزاده سلیمان میرزا - وحیدالملک - آقای صدرالعلماء انتظام الحکماء .

رئیس - چون روز ۴ شنبه کمیسیون معاسبات تشکیل شد از آقایان اعضاء بکمیسیون معاسبات استدهامی شود بقدر ده دقیقه کمیسیون معاسبات را تشکیل نمایند که هیئت رئیس کار لازمی دارند در این موقع رئیس حرکت کرد و قرب جلسه ختم شد .

جلسه ۲۲۶

صورت مشروح روز ۳ شنبه ۱۹ ربيع الاولی ۱۳۲۹

مجلس ۳ ساعت قبل از غروب بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید - صورت روز شنبه ۱۶ را آقای معاضدالملک قرائت نمود .

(غائبین جلسه شنبه ۱۶)

حاج وکیل الرعایا بدون اجازه آقا شیخ مهدی نجم آبادی با اجازه حاج سید نصرالله ، آقا شیخ محمد حسین ، حاج مصدق الممالک ، کاشف ، افتخار الواعظین مرتضی فلیخان بختیاری ، آقا محمد بروجردی - سردار اسعد ، آقا شید محمد باقر ادیب ، بوقت حاضر نشدند دکتر امیرخان مریض بودند .

رئیس - آقای سلیمان میرزا راجع بصورت مجلس فرمایشی داشتید ؟

سلیمان میرزا - بنده فقط عرضی که داشتم این است که آقای آقا شیخ مهدی مریض است نه غایب با اجازه چون فرست بین مریض و غایب با اجازه از اینجهت عرض کردم .

رئیس - ملاحظات دیگری که در صورت مجلس نیست ؟

(اظهاری نشد - رئیس صورت مجلس را امضاء نمود)

رئیس - يك دستخطی از الاحضرت اقدس آقای نایب السلطنه رسیده است متضمن فقره ۲ یادداشت آن دستخط خوانده می شود بعد یادداشت چنانکه مقرر فرموده اند می شود .

دستخط مزبور بعبارت ذیل خوانده شد .

ریاست مجلس شورای ملی - چنانکه بر خود حتم و با آقایان نمایندگان محترم وعده کرده بودم که آنچه در مصالح امور بنظرم رسید بطور یادداشت بمجلس محترم فرستاده خاطر نمایندگان گرام را متذکر شوم که وره دیگر نوشته لفا میفرستم که در دو جلسه علنی قرائت فرمائید چنانکه خود جنابعالی کاملاً متوجه این نکات هستید ملاحظه خواهید فرمود که یادداشت اولی مورخه ۲۲ صفر مبنی بر قاعده اساسی راجع بخود مجلس و کیفیت احزاب سیاسی آن بود بیاناتی که خود اینجناب حضوراً در مجلس شورای ملی نمودم راجع بکیفیت انتخاب و حیثیت نیابت سلطنت و وظائف آن بود .

از این دو یادداشت ملفوف هم اولی در تعیین ترتیب قوانین است که باید ملاحظه عادات و اخلاق مملکت تهیه شده و اسباب تضييع اوقات مجلس محترم نشود و ودومی راجع بترتیب ادارات دولتی است

که برای اجرای آن قوانین لازمست در این صورت جناب عالی که بهتر از همه ملتفت مسائل اساسی هستید توجه خواهید فرمود که این چهار فقره متضمن قواعد اساسی مجموعه دستکاه حکومت ملی است .

واز اینکه این دو یادداشت اخیراً توأمأ ارسال داشتم و ممکن است اسباب تضييع وقت مجلس محترم بشود عنذر میخوام - چون بطوریکه میدانید این مسائل مربوط بیکدیگر هستند خواستم متوالی هم خوانده شود البته جنابعالی تدارک آنرا باین ترتیب خواهید فرمود که در دو جلسه قرائت بشود و قلوب را خسته نکند .

خواهشمندم همین رقمه را نیز در آن جلسه قرائت فرمائید که ربط این چهار فقره بیکدیگر معلوم باشد معلوم است توجه خواهید فرمود یادداشت راجع بوضع قوانین در جلسه اول یادداشت راجع بترتیب ادارات در جلسه ثانی خوانده شود .

رئیس - چنانچه مقرر فرموده اند این دو یادداشت هر دو را امروز نمیخوانیم آن یکی راجع است بقوانین امروز خوانده میشود و آن یکی دیگر میماند برای جلسه آتی یادداشت راجع بقوانین بعبارت ذیل قرائت شد :

یادداشت مجلس شورای ملی - انتظامات مملکت بلاشبهه فرع جریان قوانین قابل الاجرای معین مدنی است که وضع آن بارعایت وسایل موجوده و عادات و مقتضیات مملکت از وظایف اولیه مجلس شورای ملی است قانون اساسی فقط يك معاهده راجع باصول است بالانفراد هیچوقت نمیتواند مملکت را از احتیاجات بوضع قوانین دیگر و تعیین حدود و تکالیف مستغنی و بی نیاز نماید سهل است مبنای تحقیق خود قانون اساسی موقوف بر این است که قوانین ادارات محاکمات روابط افتاد بایکدیگر و مناسبات آنها بادوات مدنی و موجود باشد زیرا قانون اساسی اصل و قوانین دیگر بمنزله شاخ و برگ و شعب و اعضای آن هستند و البته هیچ درختی بی شاخ و برگ بارور نمیتواند بود پس هر قدر خیر خواهان مملکت در وضع قوانین بتأخیر و مسامحه قائل شده قانون اساسی را کافی تصور کنند تنظیمات امور اشاعه امنیت و عدالت و تهیه آسایش و سعادت عموم ممتنع خواهد بود - اینجناب را از استماع کلامه (مسئولیت) که امروز در تمام محاورات و مکاتبات معمول و مصطلح است حقیقه حیرت حاصل است هیچ نمی توانیم تفسیری پیدا کنیم که در صورتیکه هیچ قاعده معین و دستور نوشته شده مدنی در دست نیست مشغول کنندگان در مقابل چه معنی ناطق باین لفظ و مسئول شوندگان در مقابل چه قراردادی مصداق این کلامه واقع میشوند يك وزیر بایک مأموری از متصدیان امور را وظایف رفتار چیست و کجا نوشته شده بکدام ترتیب رفتار نماید اداء وظیفه کرده و از چه ترتیبی تخلف ورزد مرتکب ترك وظیفه شده است در خدمت و خیانت درجات پاداش و مجازات کدام و حدود تشویق و توبیخ از چه قرار است تا اولیاء امور مطابق آن دستور با مأمورین تابعه خود رفتار نمایند و خادم و قاصر نیز از روی همان اصول خود را بحق یا مقصر میشناسند راست است مسئولیت در کلیات عقاسی همیشه بر اولیاء امور وارد است و لسی در تصدی امور مملکت جزئیات بی اندازه است که منتج نتایج کلی میشوند و تا معین

نباشند. مسئولیت تحقق پیدا نمیکند با اینمقدمهات جای شبهه نیست که هر قدر زود تر بوضع قوانین مقتضیه اقدام و اهتمام شود دیر است و تأخیر پیرا که شد جبران عاجل نخواهد نمود - آنچه در اینموقع لازم و معمول به عالمست تشکیل و تأسیس مجمعی است که اشخاص قانون دان و ارباب امانت و بصیرت از اوضاع مملکت حاضر شده لدى الضروره اوراق قانونی تهیه و بمجلس پیشنهاد کنند که هم وقت مجلس تضييق نشده و هم وضع قوانین لازمه بتأخیر نیفتد و ظهورات غیر مترقبی که غالباً بواسطه سلیقه های شخصی و ناشی از خودسری و بی لجامیست بزرگ و کوچک آمر و مأمور را بلا تکلیف میگذارد با حدود قانون محدود و مسدود شود - مجری بی مجازات نماند خدمتگذاری مأیوس نشود متصدیان امور در مجازات مقصر غفلت ننمایند یا بالمعکس رسوم جاهلیت را از قبیل مثله و قطع اعضاء که مخالف با شرع و عقل و انصاف است در اعمال خود تجدید و روح شریعت و انسانیت را متالم نمایند حالا توضیح چند نکته در اینموقع برای رفع شبهه لازم است .

اولاً باید مسلم دانست که در نوشتن قانون بعضی ترجمه های ناصی مفید هیچ فایده نمیتواند بود زیرا هر مترجمی واضع قانون نمیتواند باشد اصطلاحات قانون جدا و هر علم و عملی مخصوص ارباب همان فن و مطمئن همان اصطلاحات است .

ثانیاً - اقتباس از قوانین مختلف بی نتیجه بلکه فوق العاده مضرات زیرا قانون هر مملکتی از روی عادات و اخلاق و رسومات همان مملکت اتخاذ می شود تا قابل اجرا باشد و اگر هیر از این بود بایستی قوانین تمام ممالک متمدنه با هم مطابق و دارای يك قانون واحد باشند و حال آنکه هیچوقت قوانین هیچ جای عالم مطابق با يك دیگر نیست و اختلافات بلا نهایت دارند و اقتباس از قوانین مختلف اساس معلوم است چه حالی خواهد داشت .

ثالثاً - باید در نظر داشت که قوانین باید برای احتیاجات حاضره مملکت وضع شود نه برای فرضیات تا باعث تضييق وقت و تولید مشکلات بی ضرورت گردد بالاتر از تمام اینها این است که قوانین باید با يك احاطه و وقت جامعی نوشته شوند که با يك دیگر مربوط باشند و هیچ مانده از مواد آن هیچ وقت نتواند با مواد دیگر مصادمه و معارضه حاصل کند چون حتی المقدور نباید راضی بتضييق اوقات مجلس محترم شد تا اساس این مجمع بهر اسمی که مقتضی باشد در خارج از حتمیات است تا مطمئن بر احوال مملکت و ارباب فن حضور داشته لدى الضروره با ملاحظه عادات و اخلاق مملکت و وسائل موجوده برای احتیاجات حاضره وضع قوانین نموده بمجلس پیشنهاد نمایند و تأخیری در ادای این فریضه فوری حاصل نگردد و چون در قانون اساسی مطرح است قوانینی که در اینجا وضع میشود نباید با قوانین شریعت مطهره مخالف داشته باشد تکرار آن رادر اینجا زائد میدانم و معلوم است در اینصورت از مطمئن بر قوانین شرعی هم در آن مجمع حضور خواهند داشت که نظریات خود را اظهار نمایند .

رئیس - فرمایشات و الاحضرت اقدس نایب السلطنه تاملش از روی بصیرت و اطلاع و خیرخواهی

رئیس - فرمایشات و الاحضرت اقدس نایب السلطنه تاملش از روی بصیرت و اطلاع و خیرخواهی

رئیس - فرمایشات و الاحضرت اقدس نایب السلطنه تاملش از روی بصیرت و اطلاع و خیرخواهی

رئیس - فرمایشات و الاحضرت اقدس نایب السلطنه تاملش از روی بصیرت و اطلاع و خیرخواهی

رئیس - فرمایشات و الاحضرت اقدس نایب السلطنه تاملش از روی بصیرت و اطلاع و خیرخواهی

است و تمام آنها را خیلی برقیتم و گرانها میدانم زیرا که بنده در موقع قرائت یاد داشت اخیر بنده مشاهده کردم که نمایندگان محترم باجه احساسات و چه سرت فرمایشات آن والا حضرت را استماع فرمودند و چون باید اینطور فرمایشات بطور دقت مطالعه کرد و البته مجلس همراه خواهد بود با بنده در این که بدهم این را طبع و بین آقایان نمایندگان توزیع نمایند یاد داشت دومی را در جلسه آتی قرائت می کنم [گفتند صحیح است].

رئیس - يك دستخطی هم از حضرت آیت الله مازندرانی رسیده است آنرا هم قرائت می کنند لکن مذاکره در آن نمی شود.

بیمارت ذیل نیز قرائت شد.

بیتوسط هیئت معظمه مجتهدین عظام اعضاء ایدم الله تعالی.

بمجلس محترم شورای ملی شهادت تعالی از کانه وزارت جلیله عدلیه دامت تأییداته معروض می شود در دوره سابقه که فصل ۲۷ قانون اساسی بطوریکه باید دقایق لازمه را مراعات نمود و فصل خصوصیات شرعی را بمحاکم شرعی و تصدی حکام شرع معالجه و اعدا و اعدا و کول و سایر خصوصیات سیاسیه مملکتی را بعهده محاکم عرفیه نظامیه بر گذار کرده چه قدر تمایز این اصل کاشف از صحت اساسی بوده بدهم در مسئله استنباف و تمیز مذاکرات و مراجعاتی از مجلس مقدس میشود چون استنباف و تمیز بعد از صدور حکم شرعی بی اثری از مجتهد نافذ الحکومه بنابر این اصول مذهب مقدس جعفری علی مسیبه افضل الصلوة

برود از اینجهت لازم شد مصادعت شود انشاء الله تعالی در مجلس محترم با حضور وزارت جلیله عدلیه که وجود محترمشان موجب بسی امیدوارها است علناً قرائت شود و جواب رافع وحشت و اضطراب را عاجلاً مترصد است والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته [حرره عبد الله - المازندرانی]

رئیس - این دستخط را بوزارت عدلیه ابلاغ میکنم و با کمیسیون عدلیه مذاکره خواهند کرد و فرارش را بعد میدهم و امروز در اینخصوص مذاکره نمی شود دستور جلسه امروز چنانچه عرض کردم قانون اداری وزارت فوائد عامه و ثبت اسناد بودولی چون رایورنی که از کمیسیون فوائد عامه راجع بیعضی اصلاحاتی که در جلسات قبل پیشنهاد شده بود داده بودند کافی نبود این بود که بنده خواهش کردم از مخبر کمیسیون که آنرا تغییر بدهند و حالا اگر مجلس رأی میدهد دستور امروز را منحصر میکنیم بمذاکره در قانون ثبت اسناد در جلسه گذشته تاماده [۶۰] رأی گرفته شد ماده ۶۱ راجع شد بکمیسیون حالا امروز باید در ماده ۶۲ رأی بگیریم .

(شروع بشور در قانون ثبت اسناد گردید)
ماده ۶۶ لایحه وزیر - اعتبار و قوت ثبت اسناد و سایر اقدامات قانونی مباشرین ثبت در اصول محاکمات حقوقی مصرح است.

رئیس - این ماده را کمیسیون حذف کرده است حالا باید رأی بگیریم در اینکه این ماده برقرار باشد یا نه .

آقا شیخ ابراهیم - چون الان مواد وضع شده است برای قوت ثبت اسناد و اثرات آن این است که دیگر لازم باین ماده نبود وانی که از طرف وزیر این پیشنهاد میشد آن مواد وضع نشده بود

وزیر عدلیه - چون در اوقاتی که این قانون پیشنهاد میشد گمان میشد که قانون راجع باعتبار ثبت اسناد و اثرات آن باین زودی از مجلس نخواهد گذشت از باب اینکه تکلیف اسنادی که ثبت میشود همین باشد این چند ماده نرشته شد این بود که بعد در کمیسیون عدلیه چند ماده برای اعتبارات و اثرات در صورتیکه ضمیمه کرده اند دیگر لازم بر جوع باصول محاکمات نیست .

رئیس - معلوم میشود که آقای وزیر عدلیه این ماده را مسترد میدانند پس در این خصوص رأی نمی گیریم .

فصل ۶ ماده ۶۷ لایحه وزیر - مقصود از ثبت اسناد ثابت و قطعی نمودن تاریخ اسناد و محافظت اسناد است .

وزیر عدلیه - کلیه بنده این فصل را مسترد میدانم بجای آن پیشنهاد میکنم که این قسمتی که از کمیسیون تصویب شده است خوانده شود .

رئیس - پس دیگر این فصل ۶ قرائت میشود فقط همان موادی که در رایورنی کمیسیون نوشته شده است خوانده میشود .

حاج امام جمعه - اگر اجازه بدهید بنده توضیحی بدهم که یکی دو کلمه را بردارند باقی ماده خیلی خوب است

رئیس - آقای مخبر چه می فرمائید بکمیسیون رجوع میکنیم باینکه در همین جا مطرح مذاکره شود .

آقا شیخ ابراهیم - بسیار خوب بر گردد بکمیسیون که نظریات ثانوی در آن بشود

ماده ۶۴ - اشخاصی که توسط آنها تحقیقات مزبوره در ماده قبل بعمل می آید باید بالغ و باسواد و معروف مباشر ثبت باشند و هر گاه مباشر ثبت آنها نشناخت باید تصدیقی در باب هويت خودشان از یکی از ادارات رسمی ابراز نمایند

حاج سید ابراهیم - آن لفظ معروف را اگر تبدیل بامن میکنند بهتر است بجهت اینکه معروف مباشر ثبت بودن فایده ندارد باید امین باشد که اطلاعات سندیت داشته باشد

آقا شیخ ابراهیم - عیبی ندارد مطلب همان است که نوشته شده است باید معروف و تمتد مباشر ثبت باشد

حاجی شیخ اسدالله - عرض میکنم چون يك فتره از آن ماده راجع باده قبل است و بنده در آن ماده قبل بکلی مخالف بودم در این ماده هرايش خودم را میکنم که ابتدا این دو ماده راجع به ثبت اسناد نیست و در قانون ثبت اسناد ابتدا نباید این مطلب نوشته شود برای اینکه می بینم بهمین عنوان وارد يك محکمه در اداره ثبت اسناد تشکیل می شود برای این است که تحقیق میکنند که ملکی که معامله شده است خالصه نباشد بجهت اینکه در يك معامله بسا میشود که يك کسی بیاید مدعی بشود که این ملک خالصه است و آن وقت محتاج به تحقیق خواهد شد .

رئیس - این راجع باین ماده نیست .
حاج شیخ اسدالله - راجع باده قبل است که نباید در این قانون باشد .

رئیس - ماده قبل رجوع شد بکمیسیون .
حاج شیخ اسدالله - چون در این ماده میگوید تحقیقات مزبوره در ماده قبل این طور نوشته شده است .

[ماده ۶۳ راجع ثبت اسناد] حالا اگر اجازه بفرمائید بنده مخالفت خودم را عرض کنم والا این ماده هم باشد تا وقتیکه آن ماده بمجلس بیاید و بنده هم هرايش خودم را عرض کنم .

آقا شیخ ابراهیم - آن ماده بهمانطور تصحیح خواهد شد لابد باید طرف معامله صغیر نبوده باشد مجنون نباشد و همچنین املاک موقوفه را همانطور که رأی دادیم در مدیریت ثبت صورت املاک موقوفه هست و البته مباشر ثبت وقتیکه يك معامله را پیش او می آورند باید تحقیق بکنند که از املاک موقوفه یا خالصه یا مشترکات عمومی نباشد و اگر هست ثبت نکنند و البته این امور را باید توسط اشخاص مطلع بعمل بیارند از خودش که نخواهد تحقیق کرد از اشخاص مطلع خواهد کرد .

تحقیق خواهد کرد اشخاص مطلع باید تصدیق بکنند تا اینکه او بتواند ثبت کند .

حاج امام جمعه - معلومست فرض از همه این فراموش و قوانین این است که نوشته است اسناد عموم مردم محفوظ باشد و تقبل نشود حالا اینجا بمعرفی و شهادت دو نفر باسواد و معروف مباشر ثبت اکتفا کردن بعقیده بنده نقض آن فرض میشود گمان بنده این است که این چیزی که اینجا نوشته شده است کم است باید نوشته شود که امین و معتمد مردم باشند گفته هر دو نفر را نباید مباشر قبول کند باید آن دو نفر فی حد ذاته معتمد باشند .

آقا شیخ ابراهیم - امین و معروف یعنی امین و معروف نزد مباشر ثبت امین و معروف پیش مردم را نمیتواند مباشر قبول کند باید امین و معروف پیش او باشد تا اینکه او بتواند اطمینان حاصل بکند .

حاج امام جمعه - تنها معتمد و معروف مباشر ثبت بودن کافی نیست .

حاج شیخ الرئیس - بنده در آن ماده مناقشه ممنوی ندارم فقط همان مناقشه لفظی است که همیشه در مباحث الفاظ مذاکره میکنم و آنها را آنان بنویسند آنانکه منکرند حاضرم جواب بگویم .

حاج شیخ اسدالله - اینجا نوشته شده است که اشخاصیکه توسط آنها تحقیقات مزبوره در ماده قبل بعمل می آید و چون بنده در ماده قبل مخالف بودم و اینها را از وظیفه مباشر ثبت نمیدانم و اینها را راجع میدانم بمحاکم شرعیه از این جهت تقاضا میکنم و پیشنهاد میکنم که این ماده حذف شود یا اینکه بماند که بعد از اینکه آمده قبل بمجلس آمد بنده هرايش خودم را عرض میکنم شاید آقایان تصدیق بفرمایند و این دو ماده هر دو حذف شود .

آقا شیخ ابراهیم - تحقیقات مباشر ثبت حکم که نیست اگر در يك جائی خلاف آن معلوم شد آنرا دور میاندازند این برای این است که مباشر ثبت از روی يك سند معتبری اسناد را ثبت بکنند .

رئیس - گمان میکنم که مذاکره کافی است يك پیشنهادی آقای امام جمعه کرده اند خوانده میشود (بمبارت ذیل قرائت گردید)

لفظ امین را در بین لفظ بالغ و لفظ معروف زیاد بکنند .
آقا شیخ ابراهیم - بنده مقصود را نمیدانم امین در نزد عموم مردم باشد یاد نزد مباشر ثبت والا امین مطلق را میجوقت نمیتوان گفت .

حاج امام جمعه - مقصود از امین یعنی معروف با امانت باشد .
رئیس - حالا اینجا تقاضا شده است که این ماده بر گردد بکمیسیون و چون ارجاع بکمیسیون حق تقدم دارد اول در آن رأی بگیریم آقایانیکه موافقت با آن ماده که امین ماده بکمیسیون ارجاع شود قیام نمایند (در شد)

(پیشنهادی از طرف آقا محمد بروجردی بمبارت ذیل قرائت شد)
در آخر این ماده نوشته شود و مباشر ثبت اسما و آنانرا که بتوسط آنها تحقیقات بعمل آمده ثبت خواهد کرد .

حاج سید ابراهیم - این عبارت اولاً باید قدری لفظش را درست کرد بعد از آنکه گفت صفات مفصله ذیل را دارا باشند باید گفت اولاً کوری و کوری و کتکی برای اینکه عبارت درست باشد و ثانیاً این قیدیکه کرده است که اشخاصی که در معامله ذی نفعند ذی نفعند خیلی خوب است بجهت آنکه مظنه نهمت است و دیگر اینکه می گوید از اقوام و اصحاب معامله نباید اطلاع تحصیل کرد و حال آنکه بیشتر از اقوام و اصحاب معامله میشود اطلاع تحصیل کرد بلکه بهترین اطلاع بر احوال معامله را از اقوام و اصحاب معامله می شود تحصیل کرد و جهت ندارد که بگوئیم از اقوام خویشايش اطلاع حاصل نکنند و دیگر در آن خامساً که می گوید اشخاصی که بواسطه ارتکاب بجنایات محکوم شده اند او يك جزائی دارد

آقا محمد - از این ماده چنین مستفاد میشود که خود صاحب معامله را مباشر ثبت نمیشناسد و باید بمعرفی دو نفر یا یک نفر که معروف و معتمد باشند اطمینان پیدا بکنند و البته باید اسم آنها را ثبت بکنند که آنها در موقع انکار نکنند .

آقا شیخ ابراهیم - بنده تعجب می کنم آقایان گویا تمام این قانون را خوانده اند و بدون مطالعه پیشنهاد می کنند تمام این تفصیلات در مواد بعد خواهد آمد بانام جزئیات کی آمدگی بود چه گفت چه شد دیگر لازم باین نیست .

رئیس - حالا رأی می گیریم باین اصلاح آقای آقا محمد .

آقا محمد - در صورتی که در مواد بعد خواهد آمد دیگر لازم نیست بنده پیشنهاد خودم را پس می گیرم .

رئیس - پس معلوم گردید که بدون مطالعه پیشنهاد گردید حالا رأی می گیریم در اصل ماده (ماده مزبوره با اصلاح ذیل خوانده شد)

ماده ۶۴ - اشخاصی که بتوسط آنان تحقیقات مزبوره در ماده قبل بعمل می آید بالغ و امین و معروف مباشر ثبت باشند هر گاه مباشر ثبت آنها نشناسد باید تصدیقی در هويت خودشان از یکی از ادارات رسمی ابراز نمایند .

رئیس - رأی می گیریم در این ماده باین اصلاحی که خوانده شد آقایانی که موافقت قیام نمایند (اغلب قیام کردند)

رئیس - با اکثریت ۴۵ رأی تصویب شد ماده ۶۵ خوانده می شود .

ماده ۶۵ - هر گاه اشخاص مطلع یکی از صفات مفصله ذیل را دارا باشند ثبت اسناد از درجه اعتبار ساقط است (۱) مطمئن کور و کتک و کر و دیوانه و غیر بالغ (۲) اشخاصی که در معامله ذی نفعند یعنی در خود سند راجع بفايده و نفع آنها چیزی نوشته شود (۳) خدمه مباشر ثبت و اجزاء او چه در مباشرت ثبت اسناد باشند چه در خارج آن (۴) اقوام اصحاب معامله تا درجه چهارم و همچنین خدام اصحاب معامله (۵) اشخاصی که بواسطه ارتکاب بجنایات محکوم شده اند .

حاج سید ابراهیم - این عبارت اولاً باید قدری لفظش را درست کرد بعد از آنکه گفت صفات مفصله ذیل را دارا باشند باید گفت اولاً کوری و کوری و کتکی برای اینکه عبارت درست باشد و ثانیاً این قیدیکه کرده است که اشخاصی که در معامله ذی نفعند خیلی خوب است بجهت آنکه مظنه نهمت است و دیگر اینکه می گوید از اقوام و اصحاب معامله نباید اطلاع تحصیل کرد و حال آنکه بیشتر از اقوام و اصحاب معامله میشود اطلاع تحصیل کرد بلکه بهترین اطلاع بر احوال معامله را از اقوام و اصحاب معامله می شود تحصیل کرد و جهت ندارد که بگوئیم از اقوام خویشايش اطلاع حاصل نکنند و دیگر در آن خامساً که می گوید اشخاصی که بواسطه ارتکاب بجنایات محکوم شده اند او يك جزائی دارد

آقا شیخ ابراهیم - طرفین مطلع خواهند بود و آنها هم در آخرش خواهند نوشت که چند جای این سند این طور است و مهر خواهند کرد در این صورت ممکن نیست تقلب زیاد کردن و کم کردن کلمات بشود .

آقا میرزا ابراهیم قمی - فوق‌الذکر خوب لفظی نیست سابق‌الذکر بهتر است .

رئیس - بیشتر اصلاحات لفظی است عوض آنکه اصلاحات معنوی شود .

(پیشنهاد آقای کاشف به مضمون ذیل قرائت شد) .

اصلاح در ماده ۷۳ - بجای کلمات از یکجا شروع شده در یکجا ختم شود اینطور نوشته شود که از یک طرف شروع و در آخر سطر ختم شود **کاشف** - این که نوشته شده از یکجا شروع و در یکجا ختم شود معنی ندارد البته در یکجا شروع میشود و جای دیگر ختم میشود .

آقا شیخ ابراهیم - سطور از یکجا شروع شود یعنی این سطر با آن سطر هم از یک میزان شروع بشود آن سطر هر قدر طولانی‌تر باشد از یکجا شروع میشود و در یکجا ختم میشود .

حاج سید ابراهیم - اگر عوض کلمه از یکجا شروع میشود موازی بنویسیم این اشکال رفع میشود

صدرا العلماء - اینجا نوشته شده است مباشرت موافق ماده ۸۶ و ۱۳۵ مجازات میشود مابنویز آن موافق رأی ندادیم خوب است بنویسند مطابق قوانین مقرر .

آقا شیخ ابراهیم - از یک ماده حواله میکنند مجازات را به ماده دیگر بآنامه که رسیدیم هر قدر که میخواهیم مذاکره میکنیم این اشکالی ندارد (با اصلاح و اکیداً قدغن است با کیداً ممنوع است - مجدد قرائت شد) .

رئیس - رأی میگیریم به ماده ۷۳ کمیسیون بترتیبی که قرائت شد آقایانیکه موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت ۵۲ رأی تصویب شد .
(پیشنهاد وزیر ماده ۷۱ و ۷۲ بترتیب ذیل قرائت گردید) .

ماده ۷۱ - در دفتر ثبت اسناد تراشیدن و پاک نمودن و همچنین استعمال مرکبی که قابل محو شدن است بکلی ممنوع و قدغن است اگر اشتباهاً چند کلمه از قلم افتاده باشد باید در حاشیه دفتر با جوهر قرمز نوشته شود و ذیل آنرا شخصی که مباشرت است امضاء یا مهر نماید و اگر کلماتی چند زیادی نوشته شده باشد باید خط نازکی با جوهر قرمز بر روی آن کلمات زیادی کشیده شده و دلیل آنرا مباشرت مهر یا امضاء کند .
ماده ۷۲ - در صورت تغلف از مفاد ماده فوق مباشرت بسته با اهمیت آن خلاف بعد از رسیدگی از سه تومان الی یکصد تومان جزای نقدی دادنی خواهد بود .

پیشنهاد کمیسیون - ماده ۷۴ - تراشیدن و پاک کردن بهر نحوی از انحاء در دفتر ثبت اسناد بکلی ممنوع است - هر گاه تغلف از مفاد این ماده بشود کلمات تراشیده و همچنین کلبه آنچه که در مجل پاک شده نوشته شده است از درجه اعتبار ساقط است و مباشرت ثبتی که

مرتکب این خلاف قانون شده است موافق ماده ۸۶ و ماده ۱۲۷ مجازات میشود .

رئیس - مخالفی نیست ؟ رأی میگیریم به ماده ۷۴ کمیسیون آقایانیکه موافقت قیام نمایند - (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت ۵۹ رأی تصویب شد
لایحه وزیر - ماده ۷۳ - اسناد باید در همان روزی که بداره ثبت داده می‌شود ثبت و در حضور مطلعین قرائت و با اصول سند مقابله و با امضای آنها تصدیق بشود .

رئیس - رأی میگیریم به ماده ۷۵ بترتیبی است که خوانده شد با تبدیل آنها بآنان آقایانیکه موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت ۵۶ رأی تصویب شد .

پیشنهاد کمیسیون - ماده ۷۶ - اصحاب معامله که قرائت ثبت دفتر را بی حضور مطلعین استماع نموده اند در وقت امضای ثبت باید بآنها اعلام نمایند که ثبت را قرائت کرده یا قرائت آنرا استماع کردند و مراتب باید در دفتر قید شود .

آقا شیخ ابراهیم - این عبارت قدری خوب نیست بنویسند از آنها استعلام مینمایند که آیا ثبت را قرائت کرده یا قرائت آنرا استماع کردند این اعلام نیست استعلام میکنند که ثبت را قرائت کردند یا استماع کردند یا خیر .

آقا شیخ محمد خیابانی - مقصود این است که عبارت اولی صحیح است .

رئیس - آقا اجازه ندادم - آقای مغربچه میفرمایند .

آقا شیخ ابراهیم - اصحاب معامله که قرائت ثبت را بی حضور مطلعین خواهند یعنی برای آنها خوانده اند و آنها شنیده اند آنوقت از آنها سؤال میکنند آیا شنیدید آیا صحیح است آنوقت در دفتر ثبت قید میشود والا اعلام نمایند بعد از آنکه در حضور مطلعین خوانند دیگر چه اعلامی خواهد شد .

وزیر عدلیه - مقصودش این است که اگر مطلعین شنیدند که آنها استماع کردند پس از آنکه قرائت آنرا اقرار بکنند که قرائت کردیم یا قرائت را شنیدیم آن کافی است و در دفتر این اقرارها باید ثبت بشود

رئیس - پس همان ترتیب اولی صحیح است
وزیر عدلیه - بلی ولی بدون آنها آنها را لازم ندارد (مجدداً اصلاح شده به مضمون ذیل قرائت شد)
ماده ۷۶ - اصحاب معامله که قرائت ثبت دفتر را بی حضور مطلعین استماع نموده اند در وقت امضای ثبت باید اعلام نمایند که ثبت را قرائت کرده یا قرائت آنرا استماع کردند و مراتب باید در دفتر قید شود .

رئیس - رأی میگیریم به ماده ۷۶ باین ترتیبی که خواننده شد آقایانیکه موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) .

رئیس - با اکثریت ۵۷ رأی تصویب شد .
پیشنهاد کمیسیون - ماده ۷۷ - در صورتیکه اصحاب معامله اشخاص کربیا کوریا گنگ باشند حضور مطلعین در قرائت و معامله ثبت لازم است

رئیس - مخالفی نیست رأی میگیریم به ماده ۷۷ آقایانیکه موافقت قیام نمایند [اغلب قیام نمودند]

رئیس - با اکثریت ۵۳ رأی تصویب شد
پیشنهاد کمیسیون ماده ۷۸ اشخاصی که سواد دارند می‌توانند خودشان ثبت سند را خوانده رضایت خود را اعلام نمایند و این نکته باید قبل از امضای ایشان در دفتر قید شود .

حاج شیخ الرئیس - توضیحی در این نکته میخواهم بدهم این نکته باید قبل از امضای ایشان یا در دفتر قید شود یعنی چه ؟

وزیر عدلیه - یعنی قبل از اینکه امضا کند باید این مطلب نوشته شود که آنها ذیل آنرا امضاء کنند .

رئیس - رأی میگیریم بترتیبی که خواننده شد آقایانیکه موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت ۶۱ رأی تصویب شد .
ماده ۷۹ - در مواردی که معامله راجع باشخصی است که هم کردند هم بی سواد بعلاوه معمولی باید شخصی هم که طرف اعتماد آنها است و میتواند بآنها با اشاره حرف بزند دعوت شود و شخصی مذکور باید جامع تمام شرایط مندرجه در ماده ۶۵ باشد بجز شرایط فقره چهارم که ممانع از دعوت او نخواهد شد .

حاج سید ابراهیم - بدو یک مطلب را عرض کنم که آقای وزیر فرمودند آنرا جواب بدهم و آن این بود که فرمودند دولت یک ترتیبی در ثبت اسناد میدهد میگوید که هر کسی دلش میخواهد بیاید هر کسی نمیشود نباید دولت یک همچو حقی را ندارد بجهت اینکه دولت امروز باید ترتیب و سرپرستی افراد مملکت را بکنند و امور آنها را بطور صحیحی مرتب کنند آنکه بگوید میخواهند بیایند میخواهند نیایند باید موافق اخلاق مملکتی بگذارد که رفع احتیاجات مردم بشود و اسناد را باید ببرند آنجا ثبت کنند پس این ایراد را دیگر آقای وزیر در جواب بنده نفرمایند بجهت اینکه دولت همچو حقی ندارد و دیگر در این ماده مینویسد که آن اشخاصی که کربیا کوریا گنگ هستند باید یک امینی که طرف اعتماد آنها باشد و دارای آن چند شرطی که در ماده ۶۵ مندرج است باشد الا شرط چهارم در آنجا معلوم است که اشخاصی که در شرط اول کربیا کوریا گنگ بودند این صحیح است ولی اشخاصی که در معامله ذی نفعند آنرا هم میگوید که صحیح نیست و نباید در شهادت ثبت این سند دخیل باشند این را بنده رد میکنم بجهت اینکه اگر خود اشخاص صاحب معامله کربیا کوریا گنگ بودند خودشان حاضر شوند حالی داشتند البته مینوشتند خودشان حاضر شوند حال که کربیا گنگند میتوانند یک و کبلی که امین او باشد از طرف او حاضر باشد چه نفع باشد یا نباشد باید نوشت اشخاصی که شریک صاحب معامله هستند الا مطلق طرف معامله بودن مثل آن شریکش میشود فرض کنید یک کوری بایک بینائی در یک خانه شریک است و آن کوریا گنگ دارد بآن بینا و آن شخص ذی نفع است در این معامله حالا چطور میشود اگر خود آن کور چشم داشت و حاضر میشد خیلی خوب بود حالا که نمیتواند و کبلی که امین او است

شريك است خیلی خوب است که حاضر شود و برای معامله او ضرری ندارد و همچنین در فقره چهارم میگوید که اقوام اصحاب معامله اینهم صحیح نیست بجهت آنکه فرض کنید که شخص کوریا کر یکی از اقوامش که طرف اعتماد او است میفرستد در ثبت اسناد قومی و خویشی مانع از وکالت نیست مثلاً به پسر عمویش یا برادرش میگوید در مقام ثبت اسناد که کسی را ندارم تو برو سند مرا ثبت کن ضرر ندارد پس وکالت اقوام ضرر ندارد بجهت اینکه غالباً او طرف اعتماد آن شخص است خامساً هم که میگوید که اشخاصی که بواسطه ارتکاب جنایات محکوم شده اند اینرا هم بنده رد میکنم بجهت اینکه این ماده میگوید اشخاصی که در يك جنایتی واقع بشوند چه ضرر دارد يك شخصی است يك معامله را کرده است و میخواهد در دفتر ثبت اسناد ثبت کند کسی را ندارد فقط اعتماد من بیک کسی است که دو سال پیش از این سر کسی را شکسته است که او برود و در حضور او این سند را ثبت کنند پس این قبودی که اینجا میگوید موافق ۶۵ صحیح نیست الا در اصلش که کوری و کوری و گنگی باشد و الا در مابقی ابدأ صحیح نیست عرض بنده همین بود در این ماده .

آقا شیخ ابراهیم - این شخص وکیل برای این حاضر شده است که اشارات این کر و لال را او میفهمد عادت کرده است که با کر و لال حرف بزند میگوید که این معامله را من کرده ام پنج تومان راضی هستی میگوید بله یا خیر این را او میفهمد و شرایط دیگر مضر نیست باید شرایط دیگر را داشته باشد والا میگوید فروخته ام برای خودش چطور فوراً میتوان قبول کرد بجهت اینکه کرها و لالها زبانشان را همان اقوامشان میفهمند .

رئیس - پس رأی میگیریم بماده ۷۹ آقایانی که موافق هستند قیام نمایند .
(اغلب قیام نمودند) .

رئیس - با اکثریت ۵۲ رأی تصویب شد چون شب عید است گویا مجلس موافق باشد که امروز جلسه را زودتر ختم کنیم . [از اغلب اظهار موافقت شد] تعطیل هم تا روز شنبه گویا کافی باشد یعنی برای جلسه ۲۶ حاضر خواهیم بود دستور جلسه سه شنبه و پنج شنبه ۲۸ را عرض کردم حال دستور شنبه فرم را عرض میکنم - قانون اساسی معارف قانون ثبت اسناد - قانون منع احتکار هم جزو دستور است اگر وزیر داخله سه شنبه ۲۶ حاضر شدند که آنروز جزو دستور خواهد بود و الا پنجشنبه ۱۸ فردا هم موافق معمول باید حضور اقدس آقای نایب السلطنه شرفیاب شویم دو ساعت بفروب مانده آقایان بدربار تشریف خواهند آورد که آنجا با هم خدمت والا حضرت شرفیاب شویم (اظهار شد تمام نمایندگان باید شرفیاب شوند) .

رئیس - بله تمام .
(مجلس نیم ساعت قبل از غروب آفتاب ختم شد)

جلسه ۲۲۷

صورت مشروح روز سه شنبه ۲۶

ربیع الاول ۱۳۲۹

مجلس سه ساعت و بیست دقیقه قبل از غروب آفتاب بریاست آقای مؤمن الملک تشکیل گردید صورت مجلس روز شنبه ۱۶ را آقای معاضد الملک قرائت نمود .

غائبین روز شنبه ۱۶ آقایان سردار احمد - حاج وکیل الرعایا - آقا سید محمد باقر ادیب . بدون اجازه - آقایان حاج سید نصرالله - آقا شیخ رضا - آقا میرزا اسدالله خان - میرزا علی اکبرخان دهخدا - حاج آقا .

با اجازه غائب - آقایان دکتر امیرخان - آقا سید محمد رضا - حاج مصدق الممالک - کاشف - آقا محمد بروجردی - نیرالسلطان - آقا میرزا ابراهیم قمی بموقع مقرر حاضر نشدند - آقا شیخ مهدی نجم آبادی مریض بودند .

رئیس - آقای ادیب در صورت مجلس ملاحظه داشتند .

ادیب - بنده در جزء مرضی هستم و حال اینکه در جزء غائبین بدون اجازه نوشته اند (دیگر در باب صورت مجلس اظهاری نشده) .

رئیس - عرض میکنم این قبیل اظهارات باید بماداره مباحثت بشود دیگر مخالفی هست (اظهاری نشده رئیس صورت مجلس را امضاء نمود) .

رئیس - دیروز پنجاه سال بود ملت ایتالیا بعد از قرنهای تفرقه و پریشانی باهتمامات و جدیت وطن پرستان عبور موفق شدید بتحصیل آزادی و استقلال و ممالکی که قرنهای آنها تفرقه و پریشانی اتفاق افتاده بود متحد شدند يك مملکت واحدی را تشکیل دادند .

مملکت ایران و مملکت ایتالیا دو مملکت قدیم و قویم هستند که یکی در شرق و دیگری در غرب مهد تمدن بوده اند - در ازمنه سابقه مابین ملت ایتالیا و ملت ایران روابط تجارتنی موجود بوده و تقریباً پنجاه سال میشود که عهدنامه مودت و دوستی و وداد مابین این دو مملکت برقرار شده روابط حسنه مابین این دو مملکت از پنجاه سال باینطرف کاملاً بوده است چون بنده میدانم در قلوب نمایندگان محترم هرچه که راجع باستقلال و آزادی است يك نوع حسنیات مخصوصی در ایشان تولید می کند بخصوص که مملکت قدیم ایتالیا که بمملکت ایران روابط حسنه داشته است و امروز در جشن و سرور هستند قطع دارم که آقایان محترم باینده همراهی خواهند نمود که در همچو موقعی از طرف مجلس شورای ملی تلگراف تهنیت و تبریک بیارلمان ایتالیا که در واقع نماینده ملت ایتالیا است بشود .

[عموماً گفتند صحیح است]

رئیس - تلگرافات تبریکی از طرف آقایان و از طرف انجمنها رسیده است اسامیشان خوانده میشود و بعد از طرف مجلس جواب داده می شود اظهار امتنان میشود .

(آقای میرزا ابراهیم خان اسامی تلگرافات واصله را بترتیب ذیل قرائت نموده) صورت اسامی اشخاص و انجمنهایی که تلگراف تبریک عید نوروز بمجلس مخابره کرده اند ایالت آذربایجان - از تبریز - انجمن ایالتی آذربایجان انجمن بلدیة آذربایجان - آقای ممتاز الملک از تبریز اجلال الملک - سردار صادق از ارومیه ایالت خراسان از مشهد - حاج فاتح الملک از شیراز انجمن ناصری زرتشتیان - از یزد - میرزا اسحق خان کارگذار از رشت - انجمن وفاق قاهره مصر - کمیته سعادت اسلامبول - نومانیانس و برادران از باکو - ارفع الدوله از ماکو سردار همایون ژنرال فونسول از تفلیس انجمن زردشتیان طهران ارباب جهشید تهران انجمن زرتشتیان کرمان .

رئیس - دستخط ثانوی والا حضرت اقدس آقای نایب السلطنه که در جلسه گذشته یکی از آنها خوانده شد دیگری ماند برای جلسه امروز خوانده می شود .

دکتر اسمعیل خان - از طرف انجمن کیلان هم تلگراف تبریک مخابره شده بود [دستخط زبور بمبارت ذیل خوانده شد] .

سکته انتظامات مملکت و موانع حصول آمال ملت رویت از نقطه نظر دقت ملاحظه شود ثابت و آشکار خواهد شد که يك قسمت همه آن راجع بعدم حسن اداره بی ترتیبی تشکیلات و فقدان اعضای صالح است برای اینکه نکات و دقائق آن پوشیده نماند مطلب را در کمال توضیح تشریح میکنیم ادارات مرکزی در پایتخت و شعب کثیره آن در اطراف و اکناف عضوهای دائمی قوه مجریه و بلا فرق بمنزله مقر و اعضاء عامله آن در بدن مملکت هستند .

رئیس - قوه مجریه با اکثریت هر حزب سیاسی که از مجلس منتخب و مکلف با اجرای دستور المملهای مملکتی و قوانین موضوعه میشود ارادات خود را عملاً باید بدست ادارات مرکزی و شعب اجرا نموده روابط افراد ملت را بایسکدیگر و مناسبات آنها را با پشت دولت حفظ نماید بمبارة اخیری قانون اراده و روح ادارات بمشابه جسم است و هیچیک از بهترین و آزادترین قانونها بدون اداره مرتب جسم جریان پیدا نمیکند و بدون وجود نظم ادارات مرکزی و شعب آن در اطراف که دستگاه اجرای قوانین و اراده قوه مجریه هستند هیچ قانون و هیچ امری بوقوع اجراء نمیرسد اگر هم رسیده موافق مقصود اصلی واضح قانون یا آمر با اجرا نخواهد رسید - در اینصورت مسلم است که تشکیل و تنظیم ادارات اصل شرط نظام مملکت است و بدون آن هیچ مقصودی از مقاصد دولت بانجام نمیرسد جای کمال اسف و تعجب است که بسداز استقرار مشروطیت بطوریکه باید عطف توجه باین مسئله اساسی نشده اوقات اولیای امور همگی مستغرق اختلاف احزاب بوده است بنظر دقت که نگاه کنیم اختلاف احزاب علی الظاهر مبنی بر اختلاف مسالك آنها است ولی فقراتی را که در مراتب احزاب مشاهده کنیم خواهیم دید همه مبنی بر قواعد نظری و فلسفی است که هر قدر هم خوب باشند فقط مفاد اصول علمی کتب فلسفه سیاسی با اجتماعی هستند و جزو آرزو محسوب میشوند و حال آنکه در حکومت مملکت عملیات فوری